

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDETUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 50 Lei
Pe 6 luni . . . 26 Lei
Pe 3 luni . . . 14 Lei
Numărul 1 Leu

—o—
Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond. La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Intr'o chestie principială: revista „Cuvântul“

— Scrisoare deschisă către d. ministru al cultelor —

Domnule ministru,

Văzând și numărul mai nou (2-4) al revistei „Cuvântul“, organul „pentru propaganda culturală și socială“ a ministerului pe care-l conduceți, Vă rog să-mi permiteți să Vă adresez în chestia acestei reviste câteva reflexii nepretențioase, pe cari am crezut că e bine să le supun pe această cale aprecierii Dvoastră binevoitoare.

Revista Dvoastră „Cuvântul“, menită să fie trimisă gratuit tuturor parohiilor (și celor neromânești?) din România, se întitulează „organ pentru propagandă culturală și socială“, și fiindcă noțiunile de „cultură“ și „viață socială“ sunt atât de vaste, încât nu exprimă aproape nimica concret, nu-mi veți lua de sigur în nume de rău, dacă voi încerca să precizez mai de aproape din cuprinsul numerilor apăruti până acum, ce este a se înțelege sub *propaganda*, în serviciul căreia s'a pus această revistă.

Sarcina mea este destul de ușoară. Incepând dela cuvântul de introducere al dlui Octavian Goga, fostul ministru al cultelor, și până la „Schiza unui program de activitate culturală populară prin biserică“ dela sfârșitul ultimului număr, întreg cuprinsul revistei, ne lămurește scopul acestei propagande: „ca biserica dominantă și națională a statului român, cum spune Înalt Preasfințitul mitropolit-primat Miron, să fie la locul ei și să merite cu drept cuvânt atributul acesta“ (pag. 5), iar mijloacele pentru atingerea acestui scop se indică, ce-i drept în treacăt, dar foarte răspicat într'o notiță a dlui I. Savin, unde se spune, că „regulatorul și dominatorul (!) . . . întregului și complicatului proces de cultură populară prin biserică și preoți, trebuie să fie: ministerul cultelor“ (pag. 75). Și dacă privim aceste mijloace prin prisma „schizei“ pomenite mai sus a dlui Șt. Brădișteanu, care insistând asupra „legăturilor de bună prietinie dintre statul român și biserica ortodoxă dominantă“ (pag. 120), ne spune că cele două direcții asupra căror trebuie să se îndrepte atențiunea specială a ministerului sunt „tipărirea de cărți cu conținut moral-religios“ (între cari Biblia și „o carte de predică Duminicale și prasnicare“) și, în locul al doilea, „învierea predicii și înființarea predicatorilor ambulanți“, — credem că este lămurit pentru oricine, că ce urmărește această revistă. Tot ce se spune în cele „Două răspunsuri — pro domo“, din ultimul număr, dintre cari cel dintâiu mă gratifică fără nici un temei cu epitetul de „răstălmăcitor“ (pag. 69), nu pot să slăbească în sufletul meu un singur moment convingerea, că revista Dvoastră, așa cum se prezintă, nu

poate să intre în casele preoțimii bisericii noastre române unite.

Biserica noastră, domnule ministru, nu admite *principial*, ca asupra învățăturilor referitoare la „religie“ și „morală“, în materie de „predici“ și alte lucruri de această natură, preoțimea ei să fie îndrumată din alt loc decât de cel ce este pus de Mântuitorul: episcopii acestei biserici în comuniune cu sf. Scaun al Romei. Și dacă este așa, Dvoastră veți înțelege foarte bine, domnule ministru, că sprijinul pe care ministerul Dvoastră vrea să-l ofere bisericii noastre *în forma aceasta*, va trebui să fie refuzat din partea celor ce conduc această biserică, între altele și pentru motivul, că ea înseamnă o *mustrare și chiar blamare a lor*, cari nu ar fi capabili să dea singuri un impuls de viață activă — așa cum o cer marile interese de stat —, bisericii pe care o conduc.

Că arhieriei „bisericii dominante din vechiul regat“ și a celei mai puțin dominante dela noi sunt, ori nu, bucuroși de o atare muștrare, care incontestabil se cuprinde în pornirea revistei „Cuvântul“, nu știm și nu căutăm. Cele spuse de curând, în Dumineca ortodoxiei, din partea mitropolitului-primat Miron Cristea în sensul, că „vlădiciei bisericii ortodoxe trebuie să iee, — dacă vreau să mai trăiască — *cârma bisericii, în toate actele ei*“, par a spune însă tocmai contrarul. Dar încât privește biserica noastră, în care arhieriei nici în cele mai critice vremuri n'au scăpat din mână *cârma bisericii*, dorim să se știe, că ar fi o naivitate copilărească să se creadă, că am putea admite de acum înainte îndrumări *bisericești* dela ministerul Dvoastră, al cultelor. Și mai cu seamă în felul, cum se încearcă prin revista Dvoastră „Cuvântul“, în care „legea românească“ se confundă cu cea „strămoșească“, pentruca aceasta să se identifice apoi cu „biserica dominantă și națională a țării“.

Și, dacă nu Vă plictisesc cu șirele mele, mai am un cuvânt către Dvoastră, domnule ministru. Scriind despre „presa bisericească unită din Transilvania“, cineva care nu iscălește, dar pe care ușor veți putea să-l descoperiți, spune la adresa celui ce Vă trimite aceste șire cuvinte inspirate de atâta răutate, încât a o califica ar însemna să murdărim aceste coloane cu un cuvânt, pe care condeiful refuză să-l scrie. Că ce l-a îndemnat să o facă un știm și nu căutăm. Constatăm doar atâta, că pentru a scrie despre noi în Nr. 2-4 (pag. 97) așa cum s'a scris, și în cea mai flagrantă contradicție cu elogiile ce ni-se aduc — probabil de acelaș autor — în Nr. 1. (pag. 27) al revistei „Cuvântul“, a trebuit să între-

vină ceva extraordinar, care a turburat binișor judecata obiectivă și calmă a celui ce a crezut că din o revistă *oficială*, tipărită pe banii scumpi ai țării, poate să facă o tribună pentru răsbunări josnice și absolut neînțelese.

Dar iertați, domnule ministru, acest miș parantez și Vă rog să credeți, că l-am inserat aici singur pentru motivul, că mi-a fost greu să mă ocup separat de persoana aceluia — cunoscută atât de bine din parte'mi —, care a putut să Vă batjocorească revista în chipul acesta. Dar chiar și inserarea de aici s'a făcut numai pentru a Vă servi cu o dovadă mai mult, că unde ar putea duce o îndrumare a vieții noastre bisericești din partea aceluia, cari tocmai pentru că ocupă anumite situații oficiale, nu au nici o chiemare s'o facă. Cu toate acestea Vă rog să fiți siguri, că cele scrise mai sus referitor la rostul revistei „Cuvântul“ nu au fost inspirate de aceste considerante de ordin personal.

Și cu aceasta, pot să închei. O fac cu rugarea, și binevoiti a cumpăni cele cuprinse în această scrisoare, luând măsurile ce veți afla că se impun în consecință. Numărul prim din „Cuvântul“ zace și acum nespedit pe sub mesele oficiilor noastre diecezane și de aceea Vă rugăm să nu mai tipăriți Nr. 5 și pentru biserica noastră. În schimb, dacă credeți, că această biserică poate să contribuie și ea cu ceva la consolidarea scumpei noastre patrii române — și suntem siguri de aceasta —, Vă rugăm, domnule ministru, să transpuneți sumele ce le-ați cheltuit pentru noi pe revista „Cuvântul“ în favorul presei noastre unite, care se susține singur din idealismul celor puțini, cari știu să-i pătrundă menirea. Veți face prin aceasta un bine, a cărui rezultate vor întrece cu siguranță pe acelea ale „propagandei culturale și sociale“ făcute de revista „Cuvântul“. Iar aceasta va putea să se ocupe atunci pe viitor nestânjenită de noi, așa cum va crede mai bine, de ridicarea bisericii ortodoxe la înălțimea, unde se vede că altfel nu va putea să ajungă.

Blaj, la 15 Martie 1922.

Cu profund respect

Prof. Dr. Alexandru Rusu

fost secretar general la resortul cultelor.

O mărturisire prețioasă. În nădejdea, că păr. Lupaș — ale cărui încheieri publicate sub acest titlu în legătură cu un interview al păr. mitropolit Vasile au trecut prin toată presa bisericii ortodoxe — nu ne va acuza de plagiat, punem și noi acest titlu în fruntea unor declarații ale mitropolitului-primat din București, cari merită să fie fixate în aceste coloane.

E vorba de cuvintele rostite de acesta în Dumineca ortodoxiei, cu prilejul unui praznic al Societății naționale ortodoxe a femeilor române. Pentru a combate părerile unui antevorbitor, care vorbise de „slăbirea credinței în biserica ortodoxă“, mitropolitul-primat Dr. Miron Cristea a spus atunci, că „spre rușinea sa tre-

buie să mărturisească, că *biserica din vechiul regat este mai înapoiată decât cea din teritoriile alipite*. A mai spus apoi, că »boala bisericii sale constă în faptul, că *inima bisericii ortodoxe nu este în organismul acestei biserici câtă vreme »toată puterea bisericii și a preoților a fost trecută... ministerului de culte*. Și pentruca să fie complet I. Preasfinția Sa nu a întârziat să indice și leacul, care este unul singur, că: »noi vlădicii să luăm cârma bisericii, în toate actele ei«.

Iată deci o mărturisire autentică și autorizată, din care reiese că ortodoxismul român din vechiul regat, faimoasa biserică dominantă a țării — cea dela noi, încă nu are această calitate, atât de râvnită de atâția cari nu știu ce vor! — nu este condusă de aceia (episcopi), pe cari »Duhul Sfânt i-a pus să cârmuiască biserica lui Dumnezeu« (Fapte 20, 28), ci de ... ministerul de culte, respective de mireni, poate ateii, cari se părăndeză la acel minister, în competența cărora a »trecut toată puterea bisericii și a preoților«.

Aici s'a ajuns cu autocefalia bisericii naționale române: *la o biserică subjugată puterii de stat, lipsită de orice inițiativă și în aceeași vreme la cheremul tuturor curentelor politice stăpânitoare!* Glasul părintelui mitropolit-primat este — oricât ar căuta să se ascundă aceasta! — un puternic memento, că o continuare pe drumul apucat duce în mod fatal la compromiterea întregii instituții.

Dar oare nu vine acest glas prea târziu, când nu mai e nici o nădejde de scăpare?! Și oare mai poate trăi această biserică fără tutela atât de »compromițătoare« a puterii de stat?!

Iată două întrebări, la cari nu cerem răspuns deocamdată. Ni-le va da viitorul!

Clara pacta... Un corespondent (Carolus) al revistei preoțești »Katholische Kirchenzeitung« din Salzburg publică în Nr. 9 din 2 Martie c. al acestei reviste o mică informație referitoare la *chestiunea concordatului dela noi*. »După ultimele știri sosite din Roma, sf. Scaun a respins, spune acest corespondent, și cel mai nou (deja al cincilea!) proiect de concordat prezintat de guvernul român, luând ca bază pentru ulterioare pertractări un proiect nou elaborat de canoniști catolici«. Mai spune apoi, că proiectele de până acum, lucrate aici la noi, »cu concursul unor preoți ai bisericii unite, cari par a cunoaște prea puțin biserica latină și pe de-asupra nu o iubesc de loc, privind-o chiar cu invidie și cu antipatie«, doreau să știrbească drepturile acestei biserici, care în toate statele cărora a aparținut mai înainte s'a bucurat de o considerație neasemănat mai bună decât în noua patrie. »Guvernul român, așa urmează »simpaticul« corespondent *vrea să favorizeze în chip special ritul greco-unit (român) în detrimentul celui latin, pentrucă o știe preabine, că cu o blândă apăsare poate să-l aducă de nou în brațele schismei*«.

Corespondentul din chestie este desigur unul din fiii acestei țări și evident unul dintre aceia cari sunt bineșor inițiați în afacerile bisericești dela noi. Probabil este chiar preot și poate nu greșim dacă îl căutăm în apropierea scaunului episcopesc dela Alba-Iulia. Înțelegem deci foarte bine — și nu ne supără de loc — dragostea deosebită ce are pentru ritul latin și pentru biserica acestui rit, ale cărei drepturi vrea să le știe deplin asigurate, în cadrele concordatului ce ar fi să se facă. Nici de cum nu putem însă pricepe pe ce se întemeiază când spune, că biserica noastră unită ar fi mai puțin geloasă de drepturile sale, ori că ar fi chiar pe punctul de a cocheta cu ortodoxia română. Dacă nu cunoaște trecutul bisericii noastre — ce nu ne-ar mira — scriind despre noi trebuia să cunoască

măcar frământările ei de acum și astfel să știe că această biserică, atât de mult apropiată în trecut — pe urma luptelor comune contra tirăniei ungare — de biserica ortodoxă a Sibiului, a înțeles să respingă azăzi a limine și cu toată tăria încercările menite a exploata această apropiere în sensul defecționării păcătoase dela comunitatea de credință cu biserica papală a Romei. Iar dacă știe această și totuși a scris cum a scris, înseamnă că are mult mai puțină dragoste față de biserica noastră, de cum i-se pare că ar avea »unii preoți uniți« față de biserica latină, pe care vrea s'o servească, dar de fapt nu-i aduce nici un serviciu.

Dar încă un cuvânt, apropos! Pentru motive, cari nu e locul să le dezvoltăm mai pe larg aici, suntem de părerea, că dacă va vrea Dumnezeu, *ideea catolică se va întări și lăși în țara aceasta: în forma ritului român-unit, iar nu în aceea a ritului latin*. Și fiindcă singur aceasta este de esență, iar forma nu are nici o importanță, nime nu poate să vadă un rău în aceea, că viitorul rezervă bisericii noastre un rol de conducere, care chiar să poată fi socotit eventual »în detrimentul ritului latin«, nici decât nu poate fi socotit în detrimentul catolicismului însuși.

Hoc autem interest!

Ne asimilăm... Cetim în ziarele din Oradea-mare două invitări la petreceri cu dans: în 11 Martie a »funcționarilor de bancă« și în 18 Martie a »studentilor«.

Calendarele spun, că aceste două zile cad în postul mare, atât al »ortodoxilor«, cât și al românilor uniți și al latinilor. Aranjatorii și cei ce au dat permisiune se cugetă prea puțin că ar fi mai folositor și mai consult să aranjeze altfel de conveniri, mai puțin dansatoare! O reculegere sufletească n'ar strica nici chiar în Oradea-mare, și respectarea dispoziției întregii biserici creștine s'ar impune oarecum într'o țară creștină...

Dar nu! »Saguntum perit, Roma ridet«. Bisericile sunt goale, vieța sufletească nulă, credința și morala șubrede, bolșevismul înaintea ușilor și la Oradea trebuie să se danseze în plin postul mare! — Iar bieții preoți dela sate pot să vorbească în vânt, când credincioșii văd asemenea »exemple edificatoare« dela »domnii dela oraș«.

Ne asimilăm la moravuri după morala evreească, de care Oradea geme. Și s'ar cădea să ne asimilăm altei morale, mai apropiate de mentalitatea și convingerile creștinești ale noastre!

S'au doară e bine așa? Nu mergem prea repede altcum spre deplin faliment religios-moral? (gp.)

O scrisoare cu tâlc.

Dintr'o scrisoare mai lungă primită dela Oradea-mare reținem pentru actualitatea lor următoarele șire deosebit de importante.

Intre argumentele pe cari le invoacă stătuitorii de azi ai școlilor noastre confesionale — între cari a trebuit să vedem cu durere și un preot de al nostru, *distins* cu frumoase titluri bisericești — este și acela că creșterea religioasă-morală a tinerimii este pe deplin asigurată și în școlile statului. Pentru a se vedea însă cât de puțin întemeiată este această afirmație, fie-mi permis ca din nenumăratele cazuri ce s'ar putea aduce înainte, să încreșt la acest loc următoarele două, cari ne arată tocmai contrarul.

E vorba de liceul de stat »Emanuil Gozdu« din Oradea-mare. Aici, un profesor din vechiul regat și-a bătut joc de școlarii cari la începutul orelor rosteau »Tatăl nostru« și a trebuit intervenția Ordinariatului episcopesc

gr. catolic, pentruca acest »bun educator« să tolereze ca elevii să se poată ruga, în vreme ce dânsul stetea cu pălăria pe cap. Iar acum de curând, un alt profesor, tot de peste munți, sub cuvânt că istoria trebuie învățată din intuiție, a dus elevii la filmul istoric și social, plin de falșuri istorice și de scandaloase picanterii, Ana Boleyn, cerând împreună cu mai mulți elevi puși la cale, ca filmul să ruleze în întregime, pentru a fi edificati pe deplin. Și abia cu mari eforturi, depuse din partea câtorva profesori de ai noștri, s'a putut ajunge ca filmul să fie văzut de elevi numai cu tăieturile impuse de cele mai elementare considerante morale.

Halal de așa educație! Și rușine pe acele obraze preotesti, cari vor să dea prin satisfacere pe astfel de mâni sufletele tinerilor noștri, din cari trebuie să ne recrutăm între altele și viitoarele generații de preoți!

Corespondent.

Cuvântul Ardealului.

După terminarea alegerilor pentru Cameră, d. Iuliu Maniu, președintele partidului național-român, a trimis M. Sale Regelui un memoriu-telegramă, care este de o extraordinară importanță. Fiind socotit cu deplină dreptate ca cuvântul Ardealului întreg, care cu toată reușita nelegiuită a atâtor candidați liberali, stă azi ca un om în jurul dlui Maniu, memoriul acesta este principalul obiect de discuție a întregii prese române. Ea nu are destule cuvinte pentru a admira claritatea și energia ce se desprinde dintr'ânsul. »Omul nehotărit«, cum era numit d. Maniu din partea dușmanilor a știut dovedi la moment oportun, prin memoriul său și prin ceea ce are să-i urmeze cu necesitate logică, atâta hotărîre, încât aceștia încep să regrete sincer, că au putut să-i arunce vre-odată un cuvânt atât de nesocotit.

Memoriul, pe care am crezut că suntem datorii a-l publica în întregime ca un document istoric, este următorul:

Maiestate,

Terminându-se în Ardeal și Banat alegerile pentru Cameră, îmi țin de datorie să aduc la Prea Înalta Cunoștință a Maestății Voastre, că rezultatul alegerilor pronunțate de președinții electorali și publicat de guvern, nici decum nu corăspunde voinței și voturilor alegătorilor din Ardeal și Banat.

Guvernul nu s'a sfiit a se folosi de toate mijloacele imaginabile pentru a teroriza și corupe alegătorii. Prin ordonanțe ilegale și în directă contradicție cu decretul-lege, însuș guvernului a dat directive președinților electorali pentru respingerea candidaturilor și a ordonat întreruperea alegerilor pentru o noapte, dând prin aceasta în mod intenționat ocazie la fraude și crime, încurajând la aceasta organele sale.

Sute de funcționari permutați și destituiți; cea mai sălbatică vânătoare de suflete cu bani și băuturi; areștări și bătăi fără număr; areștarea chiar a unor candidați și împiedicarea propagandei electorale, — au premers alegerile.

După ce toate acestea nu au putut câștiga alegătorii pentru partidul liberal, nespun de odios în Ardeal și Banat, s'a recurs la respingerea candidaților opoziționali, la furarea voturilor opoziționale și unde nici aceasta n'a ajutat, la declararea falșă a rezultatului electoral. Astfel s'au respins fără bază legală și în mod absolut arbitrar toți candidații opoziționali în 27 cercuri electorale, devenind deputați fără alegere 27 de liberali, între cari 7 miniștri ai Maestății Voastre, în frunte cu dl prim-ministru. În 17 cercuri electorale, unde avem până acum dovezi cu acte și cu martori, ni s'au furat voturile din urne, de persoane cunoscute, iar în 7 cercuri electorale s'a publicat în mod

fals rezultatul alegerilor, declarați fiind liberalii ca aleși, deși actele oficiale arată majoritatea candidaților Partidului Național Român, repetându-se deci de 7 ori imitat cunoscutul caz din anul trecut dela Oravița.

În acest mod, din 90 cercuri cu majoritate românească, restând încă 5 balotajii, contrar opiniei publice în mod clar manifestate și contrar rezultatului real al voturilor exprimate, nu au fost declarați decât 23 deputați aleși ai partidului național român, după ce 2 alegeri, unde reușiseră candidații noștri, s'au declarat zădărnice. Iar asupra unui cerc electoral, unde asemenea are majoritate candidatul nostru, deja de 3 zile se ține sfat pentru a găsi pretextul de-a nu fi declarat acesta de deputat.

Astfel, MAESTATE, ziua alegerilor în Ardeal și Banat, care ar fi trebuit să fie o zi de sărbătoare și un prilej de înălțătoare manifestare a demnității și suveranității naționale câștigată cu atâtea jertfe, s'a prefăcut într-o zi de jale și desnădejde, înecată într-o rușine națională și într'un scandal european.

Ardealul și Banatul a fost jefuit de reprezentanții săi adevărați.

Statele dimprejurul nostru prăbușite în ultimii ani s'au nimicit prin lipsa lor de simț de legalitate și moralitate publică și prin nesocotirea drepturilor mulțimii care este temelie Statului.

Suntem îngrijorați văzând, că viața publică a Statului nostru este atacată de aceleași abuzuri. Singura noastră nădejde mai este în simțul de dreptate și în înțelepciunea MAESTĂȚII VOASTRE, care credem va ști șterge această pată care murdărește țara noastră și va găsi calea de reprobare și îndreptare a ilegalităților și a crimelor săvârșite cu ocazia acestor alegeri.

Cât pentru noi, nu vom putea recunoște legalitatea și autoritatea morală a Corpurilor Legiuitoare compuse prin astfel de mijloace.

Al Maiestății Voastre prea plecat serv

Iuliu Maniu,

președintele partidului național-român.

Pentru un panteon.

— Mulțumită publică și un apel. —

Pentru repararea bisericii române unite din Sibiu, cea dintâiu și azi cea mai veche biserică românească în acest oraș, la apelul subsemnatului, zelosul și bunul român și creștin, dl Ioan D. Petri, proprietar în Sibiu, a binevoit să interprindă între frații români din America o colecție caritativă, la care au contribuit următorii:

Dl Ioan D. Petri 100 dolari plus 17 dol. 47 cenți spese, Biserica gr.-cat. Sf. Mihail din Aurora prin Rev. Leon Man 6000 Lei, Biserica gr.-cat. Sf. Nicolae din East-Chicago prin Rev. Victor Crișan 25 dol., dl Valer Popescu din Ind.-Harbor 25 dol., G. I. Beder 20 dol., Chifor D. Petri 11 dol., Ioan și Maria Vintilă originari din Sebeșul-săsesc câte 5 dol., Luis Stein 5 dol., Nicolae Benchea, Ioan Cerghizan și Vălean Sălcău câte 3 dol., Iuliu și Maria Cerghizan câte 2-50 dol., Rev. Aurel Vodă și Ioan Pora câte 2 dol., I. Costea, Nicodin Deneș, Nic. Andreiu, Vas. Crișan, Vas. Lăpădat, Gh. Olariu, Carol Pocol, Ilie Popa, Ștefan Mosorea, Andreiu

Rusu, Nic. Eva, S. Schiopu, I. Oana, Avram Marcoș, Andronic și Maria Fleșeriu, N. Silvășan, S. Alder, Ioan Chiș sen. și jun., Vas. Dan, Simion și Maria Marcoș, Gh. Rotariu, Vas. Radu și I. Marcoș, fiecare câte 1 dol., I. Mișearca, Bucur Borcoman, Șofron Precup, Aurel Chiș, Zosim Stoiea și A. Antonie câte 50 cenți. Sumă totală a colectei după cursul actual al schimbului se urcă la peste 35,000 Lei.

Pentru această frumoasă jertfă creștinească reprezentanța parohială își ține de plăcută datorie să exprime d-lui Ioan D. Petri și tuturor generoșilor contribuitoari cele mai călduroase mulțumiri, rugând pe bunul Dumnezeu să-i răsplătească din darurile sale cele bogate, mai prețioase decât aurul și argintul.

Știut este, că de jur-împrejurul bisericii române unite din Sibiu își dorm somnul de veci o seamă din cele mai marcante figuri ale neamului românesc din veacul trecut, ca: Gheorghe Barițiu, Dr. Ioan Rațiu, Alexandru Papiu Itarian, David baron Urs de Mărgineni, etc., marii luptători pentru emanciparea politică și culturală a Românilor ardeleni, și astfel credem, că e de datoria tuturor, cari țin în sfințenie memoria acestor neînfricați luptători ai neamului, să contribuie cu obolul lor la restaurarea acestui monument istoric al nostru, ca să fie și să rămână pentru toate timpurile vrednicul lor panteon. Jertfa laudabilă a fraților din America rămâne o pildă luminoasă pentru toți.

Apelăm deci în astă privință la tot românul bineșimțitor cu rugarea, ca orice contribuire să se trimită la adresa subsemnatului.

Sibiu, 15 Martie 1922.

Pentru reprezentanța parohială:

Nicolae Togan,
paroh-protopop.

Revistă bisericească.

Lunia viitoare, în 27 Martie, se va ținea în București sub prezidiul p. mitropolit Vasile o conferență a corului nostru episcopesc, pentru a se rezolvi chestiunile la ordinea zilei. Între acestea va fi probabil și chestiunea înființării unei noi episcopii la Baia-mare și mutarea la Cluj a sediului episcopiei de Gherla.

Incepând cu 1 Aprilie 1921 (până la altă dispoziție?) preoții cari administrează parohii vacante din apropiere vor primi, conform unui ordin recent al ministerului cultelor, pentru acest plus de muncă: jumătate din salariul de bază al unui preot. Dispoziția aceasta reînvie o dispoziție identică a fostului Consiliu Dirigent, care nu înțelegem pentru ce a trebuit să fie suprimată atâtea vreme. Datele referitoare la statele necesare pentru lichidarea acestor ajutoare se pregătesc acum, și astfel preoții vizați vor putea să se bucure în curând de ajutorul acesta atât de bine meritat. Cei cari ar administra două sau mai multe parohii vor beneficia, pe cât știm și după cum e și just, după fiecare din ele.

Din prilejul intronizării sale, Papa Piu al XI-lea a împărțit prin Elemosinaria apostolică între săracii Romei suma de 150,000 lire. În-

cepute cu năcăjiții orașului său de Scaun, binefacerea, atât de propriei Papilor de ori-când, se vor continua de sigur și din partea actualului Pontific cu aceeași munificență și înțelegere a adevăratelor lipsuri, ca și sub fericitul său antecesor.

Fiindcă am pomenit în Nr. ultim de apropiata călătorie a regelui Belgiei la Roma și pentru că primirea lui din partea sf. Părinte se va face afirmative după protocolul fixat încă de pe vremea lui Benedict al XV-lea, amintim că acest protocol are următoarele puncte principale: M. Sa regele catolic al Belgiei sosește în Roma la orele 9^{30'}, face apoi o scurtă vizită la Quirinal (palatul regal), de aici trece pe teritoriul exempt al legațiunii belgiene pentru a pleca apoi să viziteze pe sf. Părinte. Întors la această legațiune primește contra-vizita secretarului de stat al Vaticanului, iar la amiazi este de nou oaspele familiei regale în Quirinal.

Din cele 6 protopopiate prea mari, cu câte 40—50 parohii ale eparhiei ortodoxe din Oradea-mare, s'au format de curând 14 protopopiate nouă, după norma ca un protopopiat să cuprindă cel mult 20 de parohii. După noua arondare vor fi următoarele sedii protopopești: Oradea-mare, Lunca, Tileagd, Aleșd, Bratca, Ceica, Tinca, Salonta-mare, Beliu, Răbăgani, Beiuș, Rieni, Vașcău și Satu-mare (!).

Pentru a dovedi, că *biserica ortodoxă impune și preoților... datoria morală de a se mărturisi*, „Telegraful Român” din Sibiu se provoacă într'un număr mai nou (din 14 Martie) la o întreagă serie de autori, a căror păreri pun chestiunea într'adevăr înafară de orice discuție. Dar noi știm, că lucrul acesta n'avea nevoie de nici o dovadă, câtă vreme credem eschis să se fi găsit preoți ortodoksi cari să susțină contrarul! Iar dacă e vorba numai de un indemn ca această preoțime să practiceze și ea un obligament canonic pe care-l impune (?) credincioșilor, se putea găsi desigur și un cuvânt mai deschis. Răul s'ar fi îndreptat atunci probabil mai iute.

Știri mai nouă din Constantinopol anunță, că patriarhul ecumenic de acolo ar fi decis convocarea unui sinod, în care se vor modifica unele canoane bisericești. E vorba că se va ținea în luna Iunie. — Patriarhul „ecumenic”, convoacă deci un simplu sinod, iar autocefalii noștri dela București se gândesc numai decât la un sinod ecumenic! Ce ție și modestia!

Gazetele anunță, că noul patriarh ecumenic al Constantinopolului s'a apucat să facă politică în stil mare. Ales la stăruințele puterilor din Apus, și rău văzut, ba chiar afurisit, din partea înaltului cler al bisericii în Grecia, partizan al regelui Constantin, Meletie a provocat mai nou o *hotărâre a patriarhiei*, în sensul căreia patriarhia, ca autoritatea superioară bisericească a poporului elin, să provoace pe regele Constantin, ca în interesul liniștii interne a țării și a relațiilor sale cu Apusul, să abdică în favoarea principelui moștenitor George. Chestiunea pare a se pune deci tot mai serios.

Salma

tocul necoruptibil

e indispensabil
pentru ghetele
D-voastră.

și se va vedea acum dacă acest amestec al patriarhului caterisit de Greci va influența spre bine ori spre rău desfășurarea ei.

În pastorală dela începutul postului mare, Cardinalul Bourne, arhiepiscopul de Westminster și șeful bisericii catolice engleze, aduce la cunoștința credincioșilor săi, că într-o audiență avută de curând la sf. Părinte al Romei, acesta i-a vorbit pe lung despre necesitatea de a face tot posibilul pentru a promova întoarcerea Angliei în sinul bisericii romane. Ii mai roagă apoi ca din prilejul căsătoriei principesei Marry clerul întreg și toți credincioșii să imploare binecuvântarea ceriului asupra întregii case domnitoare.

Episcopul Schreiber din Mainz a ținut de curând la universitatea de stat din Lipsca un ciclu de 5 conferențe asupra filosofiei lui Kant. Se știe anume, că la această universitate urmează și mulți studenți catolici, și cum între profesorii ei protestanți nu e unul care să poată contrabalansa doctrina kantiană ce se profesează de pe atâtea catedre, fostul profesor de teologie din Fulda s'a simțit dator să spună un cuvânt de orientare cu toată autoritatea ce i-o împrumută demnitatea episcopescă. Conferențele au fost cercetate nu numai de catolici (studenți și intelectuali), ci și de foarte mulți protestanți.

Scaunul de arhiepiscop și mitropolit la Milano, golit prin înălțarea titularului în Scaunul sfântului Petru, s'a complinit deja prin Monsignorul Eugen Tosi, fostul episcop din Andria.

Știri mărunte.

Personale. Preasfințitul episcop Alexandru al Lugojului a petrecut săptămâna trecută câteva zile în Blaj, participând la ședințele Tribunalului disciplinar, al cărui membru este încă până la sosirea bulelor papale. Foi dimineața a plecat de nou spre Obreja.

— P. V. Ordinariat de Gherla a numit pe vicarul general Ioan Ivașco de președinte al Tribunalului matrimonial și al Exactoratului diecezan; pe pâr. Iulian Chită de adm. parohial în Bidiu; pe pâr. Virgil Peter de paroh la Cioara și pe pâr. Iuliu Șurani de profesor-catihet la școala medie din Vișeu de sus.

Concurs. P. V. Ordinariat de Gherla publică, cu termin de 31 Martie, concurs la parohia Bociocoel (prot. Ieudului).

Vizita Suveranilor la Cluj, anunțată în vederea unor scopuri politice, s'a amânat, evident tot din cauze politice, pe mai târziu, probabil până după deschiderea Parlamentului. Amânările acestea sunt semne nu tocmai favorabile guvernului, dupăcum s'a văzut din amânarea unei vizite similare anunțate de fostul guvern Averescu pentru Banat, care nu s'a mai făcut apoi niciodată. Și guvernul s'a dus!

Poincaré la Papa. Ca un semn învederat al simpatiei de care se bucură noul Papă în înaltele cercuri politice ale Franței, este a se socoti și vizita pe care prim-ministrul francez Poincaré va face-o în curând la Vatican. Re-luându-se încă din anul trecut legăturile diplomatice, pe urma cărora Franța și-a redobândit influența ce avea mai de mult sub forma protectoratului din Răsărit, această vizită nu înseamnă decât o dovadă că legăturile dintre Franța și sf. Seun devin tot mai intime.

Locale. Măine, Dumineca a treia a postului mare, va predica în catedrală pâr. Ioan Moldovan, profesor al școlii normale de învățători.

— **Reprezentanța teatrală** din Sâmbăta trecută nu a atins măsura așteptată de publicul nostru dela o trupă de sub conducerea unui artist de talia dlui P. Sturza. Trupa se anunțase ca o trupă a primei noastre scene dela București și dacă prestațiile ei nu trec — cu deosebire pentru nepotrivirea persoanelor cu rolurile ce joacă — peste rezultatul unor trupe înjghebate de mântuială și „bune pentru Balcani“, se face un prost serviciu teatrului, în numele căruia se anunță că vin. Ar fi deci datoria acestui Teatru să selecționeze foarte bine trupele, cărora le acorda dreptul de a se prezenta în numele »Teatrului Național« din București.

— Prof. Dr. Ioan Coltor a ținut Joi seara o frumoasă conferință pentru elevii liceului de de băeți asupra stărilor, atât de diferite de ale noastre, din țările americane. Vineri ea a fost repetată și pentru elevele liceului de fete.

Un concurs literar. În vederea serbărilor plănuite pe ziua de 4 Octombrie c., liceul român grăniceresc din Năsăud, care poartă numele marelui fiu al aceluși ținut: *George Coșbuc*, a publicat un premiu de 2000 lei pentru cea mai bună *Oda* scrisă întru memoria acestui mare poet al neamului. Poeziile întrate la acest concurs se vor publica într'un album comemorativ, iar premiul se va decerne din partea societății scriitorilor români. Manuscrisele sunt a se trimite pe adresa dlui Corneliu Moldovan, președintele societății, până la 1 Iunie c. în București str. sf. Ionică 17.

Jubileul băncii „Albina“ din Sibiu. În 14 Martie c. s'au împlinit 50 de ani dela înființarea primului institut de credit și economii »Albina« dela Sibiu. Din prilejul acesta »Revista economică«, mutată de curând la Cluj, a scos un număr festiv, iar celelalte organe de publicitate dela noi i-au închinat coloane întregi, relevând importanța deosebită a activității semi-centenare a »Albinei«. Înființat la 1872 prin stăruințele neobosite ale lui *Visarion Roman*, institutul pornit cu un capital societar de 300,000 florini, a ajuns să aibă azi un capital societar de 25 milioane lei și, în locul celor 3 funcționari de atunci, un număr de 150 funcționari, cari muncesc pentru consolidarea finanței române ardelenne la Centrală și la nu mai puțin decât 8 filiale. Fosta școală a Asociației, »Masa studenților« din Sibiu și nenumăratele donațiuni culturale, între cari și acele pentru orfelinatele noastre, laudă înțelegerea pentru rosturile culturale ale celor ce-au condus banca »Albina«. Ca un moment interesant amintim, că în primul consiliu de administrație a fost și mitropolitul Vancea al Blajului.

Cetiți și răspândiți :

„Unirea!“

Cum se vindecă Reumatismu și Gutta

este o broșură foarte interesantă și instructivă. Acolo veți găsi arătat pe larg toate boalele cum ar fi: reumatismul, gutta, artrita, durerile de șeale, durerile de picioare, migrena, dureri de cap, nevralgii, gravelă urică, boli de piele, etc. etc. precum și modul lor de vindecare. Această broșură se trimite la cerere, în mod gratuit, însă numai câteva zile. Deci vă sfătuim în interesul Dv. să cereți chiar astăzi această broșură, prin o carte postală adresată la FARMACIA VOREL din Piatra-N. Moldova

Dela postele ambulante. Un preot al eparhiei noastre orădane ni-se plânge că posta ce-merge se cenzurează din partea conducătorului oficiului postal ambulant, preotul ortodox din localitate, care exercită asupra ei o cenzura confesională. Dovadă, că până acum nu a primit nici un număr din ziarul »Albina« dela București, dar în schimb oalele doamnei preotese erau așezate, toate în șir, pe hârtia acestui ziar. Propunem ca Preasfințitul Ciorogariu să distingă cu brâu roșu pe acest strașnic apărător al ortodoxiei. La dorință, și întrucât nu l-ar cunoaște, servim și cu nume!

† **Pâr. Ioan Ivașco**, preot și protoppo în retragere (eparhia Gherlei) s'a stins la începutul acestei luni, în anul 74 al vieții și al 49-lea al preoției sale cinstite. Fie-i partea cu dreptii!

† **Invățătorul Elia Pop**, cunoscutul și apreciatul îndrumător cultural din părțile acelea, s'a stins în Șomcuta-mare, la 4 Martie c. în vrâsta de 74 ani. Ca unui muncitor neobosit de peste o jumătate de veac, i-s'a aranjat o îngropare frumoasă și demnă, cum puține s'au văzut la Șomcuta. Cântările de îngropare au fost cântate de puterbul cor al plugarilor români, întemeiat de dânsul. Odihnească în pace!

La Redactorul „Unirii“ se poate cumpăra hârtie de gazetă (maonlatură) ou 6 Lei kigr. □ □

Aducem la cunoștința autorităților, comercianților de produse de petrol și industriașilor din întreaga țară, că

Vindem

petrol de lampă, benzină pentru automobile, benzină grea pentru motoare industriale, motorină pentru motoare Diesel, uleiuri minerale, valvolină,

parafină,

cu prețurile maximele fixate de Ministerul Industriei și Comerțului, cari sunt în vigoare în ziua expediției mărfurilor și cari în prezent sunt cele publicate în Monitorul Oficial No. 109 din 18 August 1921.

În privința condițiilor de plată și de expediție, rugăm clientela să se adreseze direct, fără intermediari.

(12) 1-3 SOCIETĂȚII ANONIME
PENTRU
DISTRIBUIREA PRODUSELOR PETROLULUI
București str. G-ral Budișteanu No. 11 bis.

În interesul bisericii noastre
S E M N A Ț I
cât mai curând și cât mai multe
A C Ț I I
la societatea de editură:
SFANTA UNIRE
Prospecte s'au trimis în toate părțile și la dorință se mai trimit și de □ □ acum înainte. □ □
Ele se pot cere și dela redacția acestui organ!